

БАЦЬКАУШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“

Дана 30 н. фэн., для заграіцы — 50 н. ф.

№ 3(47)

23 СТУДЗЕНЯ 1949 Г.

ГОД ВЫДАЊНЯ 3

ЧАТЫРЫ ПУНКТЫ ТРУМАНА

20 студзеня Труман афіцыйльна пераняў становішча прэзідэнта ЗША на наступныя чатыры гады. З гэтае нагоды сказаў ён перад 130-тысячнай масай амэрыканцаў прамову, у якой памеціў чатыры праграмныя пункты палітыкі ЗША на час ягонаг прэзідэнцкай каденцыі. Гэтыя пункты наступныя:

«**Па першае**, мы будзем і далей станоўка падтрымоўваць Задзіночаньні Нацыі і ўсе іхныя арганізацыі. Мы будзем шукаць спосабаў для ўзмоцненьня гэтых установаў.

«**Па другое**, мы будзем ажыццяўляць праграму гаспадарскага аздаравленьня сьвету, г. зн. што будзем у першую чаргу і далей праводзіць плян Маршала. Апрача гэтага будзем старацца зьменшыць усякія гандлёвыя абмежаваньні ў сьвеце.

«**Па трэцяе**, будзем узмацняць міралюбныя народы супраць усякай небясьпекі й агрэсіі. Мы ўжо падрыхтоўваем супольныя дагаворы з цэлым радам дзяржаваў, мэтай якіх зьяўляецца павялічэньне бясьпечнасьці паўночна-атлянтыцкага прастору. Калі мы ўжо наперад ясна сьцьвярджаем, што на ўсякі напад адкажам сілай, дык уважаем, што такі напад ніколі ня будзе мець месца. Далей, усім народам, што з намі супрацоўнічаюць над утрыманьнем міру й бясьпечнасьці, мы

ў выпадку патрэбы дапаможам ня толькі радаі, але й аружжам.

«**Па чацьвертае**, мы павінны распачаць новую праграму, каб нашыя навуковыя й прамысловыя дасягненьні маглі пайсьці на карысьць адсталых краінаў з мэтай палепшаньня іхнага жыцьця. Больш палавіны насельніцтва сьвету зьяўляецца на мяжы галіты. Яго харчовы стан недастатковы. Яно вынішчаецца хваробамі. Яго патрэбы й галіта зьяўляюцца небясьпекай для краінаў, што жывуць у дабрабыце. Мы павінны пазволіць волялюбным народам карыстацца нашымі вялікімі тэхнічнымі багацьцямі, каб даць ім магчымасьць палепшыць іхны жыцьцёвы ўзровень. Дзеля гэтага мы павінны накіраваць нашыя капіталы ў краіны, якія гэтага патрабуюць. З дапамогаю прамысловасьці, прыватнага капіталу й земляробства Амэрыкі зможам прамысловая прадукцыяўнасьць іншых краінаў значна павысіцца, а гэтым самым палепшыцца жыцьцёвы ўзровень іх насельніцтва».

Перад электарамі дэмакратычнай партыі, якія фармальна выбралі яго на прэзідэнта, заявіў прэзідэнт Труман 19 студзеня: «У першую чаргу я буду старацца, каб дзеці і ўнукі нашага пакаленьня не патрабавалі ўжоў ваяваць».

НАНКІНСКІ ЎРАД ПРОСІЦЬ МІРУ

Урады ЗША і Вялікабрытаніі паведамлі кітайскі нацыянальны ўрад аб тым, што яны ня маюць намеру ўмешвацца ў справы кітайскай грамадзянскай вайны і дзеля гэтага адмаўляюцца ад пасярэдніцтва паміж нацыянальным урадам і камуністамі для дасягненьня перамір'я. Таксама і Савецкі Саюз адкінуў просьбу кітайскага ўраду аб пасярэдніцтве, заяўляючы, што ён ня хоча ўмешвацца ў нутраныя справы іншых гаспадарстваў (!?).

МАРШАЛЬ АДЫЙШОЎ

Прэзідэнт Труман 7 студзеня прыняў адстаўку міністра замежных справаў ЗША Маршала і назначыў ранейшага дзяржаўнага сакратара ў міністэрстве замежных справаў Эчысона ягоным наступнікам. Адначасна адыйшоў заступнік Маршала Лёвэт, а на ягонае месца назначаны дасюлешні дырэктар бюджэтнага аддзелу Уэб.

Труман схакарытаваў Маршала, як «найбольш выдатнага мужа ваеннага часу» і запярэчыў, што быццам-бы паміж ім і Маршалам былі разыходжаньні. Труман адначасна заявіў, што назначэньне Эчысона не пачынае за сабою зьмену ў амэрыканскай замежнай палітыцы. Назначэньне Эчысона ўвайшло ў сілу 20 студзеня, г. зн. у дзень, калі Труман распачаў сваю новую каденцыю прэзідэнта ЗША.

30-ГОДЗЬДЗЕ БССР

У Менску 1 студзеня ў сувязі з 30-лецьцем БССР адбыўся вялікі парад войскаў і «дэманстрацыя працоўных», якія прыймаў ад імя палітбюра Швэрнік. Ён павіншаваў жыхароў Беларусі з Новым Годам і пажадаў ім «новых удачаў у трэйцім годзе чацьвертай Сталінскай п'яцігодкі». На «сьвята беларускага народу» зьехаліся многалікія дэлегацыі з «дарагімі» падаркамі. Гэтак дэлегацыя Ленінграду прывезла ў падарку... гітсавы бюст Сталіна.

КАРОТКІЯ ВЕСТКІ

— У ЗША пачаўся працэс 12 камуністых, абвінавачаных у імкненьні да паваленьня існуючага рэжыму. Будынак суду пільнуе 400 паліцыянтаў.

— Савецкі Саюз пабудуваў у Армэніі падземную фабрыку для прадукцыі атамнае энэргіі.

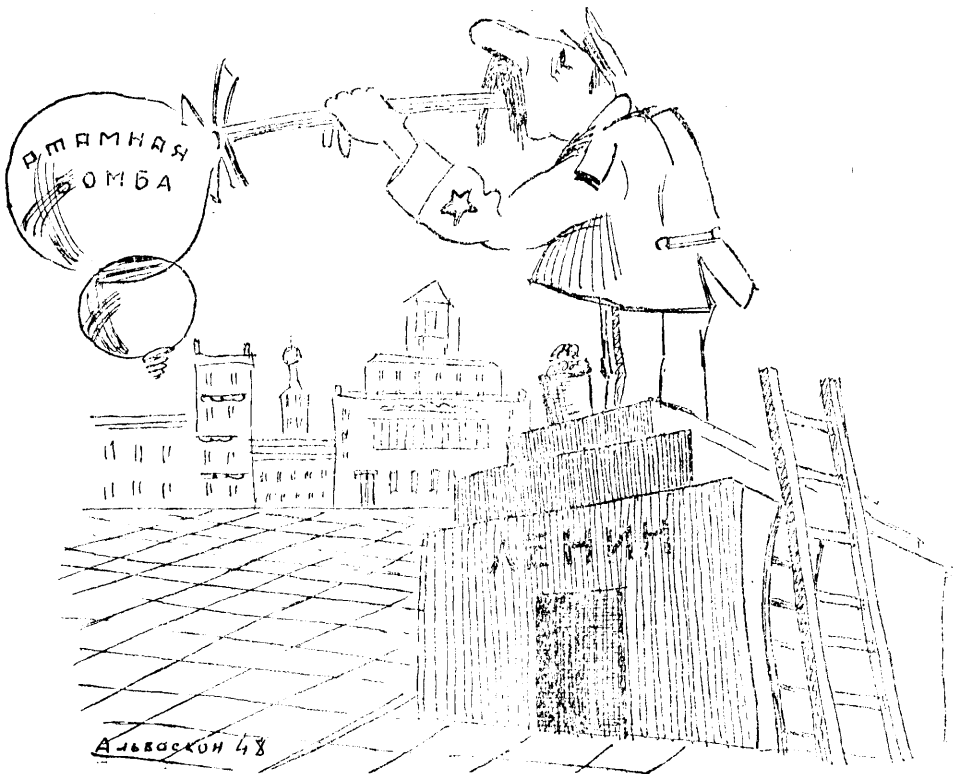
— Сьветавыя грамадзянін Дэвіс атрымлівае дзёна 1.500 заяваў для рэгістрацыі на сьветавых грамадзянаў.

— З Мадэярцыны ўцякае дзёна ў амэрыканскую зону Аўстрыі й Нямеччыны 10 — 15 чалавек.

— Амэрыканскі сэнат зацьвердзіў Эчысона на становішчы міністра замежных справаў 82 галасамі супраць 6.

— Раднік польскага пасольства ў Рыме, Вісьцінскі не паслухаў наказу Варшаўскага ўраду вярнуцца ў Польшчу й зрокся свайго становішча.

— Да прыстані ў Ляндск-кроне ў паўдзённай Швэдыі прыбыло на рыбацкай лодцы 14 уцекачоў з Польшчы.

Савецкія дасягненьні.

ПОЛЬСКІЯ ДЗЯРЖАЎНЫЯ КАНЦЭПЦЫІ

Калі вернемся думкаю да часоў паўстаньня польскае дзяржаўнасьці пасля першай сусьветнай вайны, дык бязь цяжкасьці можам сьцьвердзіць, што ў васнаўным змагаліся тады ў польскім грамадзянстве дзьве тэрытарыяльныя канцэпцыі гэтай дзяржавы. З адной стараны існавала імкненьне да стварэньня польскай дзяржавы зь як найвялікшымі, па меры магчымасьці, межамі на ўсходзе, а з другой стараны існавала тэндэнцыя да стварэньня Польшчы зь межамі, праўда таксама не этнаграфічнымі, але з такімі, якія-б не рабілі з Польшчы дзяржавы з пераважаючай большасьцяй ня польскага насельніцтва.

Прадстаўніком першай думкі быў маршал Язэп Пілсудзкі, які імкнуўся да таго, каб дзяржаўныя межы Польшчы былі, як мага перасунутыя на ўсход, з уключэньнем беларускіх і ўкраінскіх земляў. Гэтая аснаўная думка падлягала пэўным хістаньням у залежнасьці ад рэальнага ўкладу сілаў на міжнароднай арэне. Часамі гаварылася аб стварэньні беларускай і ўкраінскай дзяржаваў, зьвязаных з Польшчай фэдэрацыйнымі сувязямі, часамі думалася аб беспасярэднім уключэньні гэтых земляў у склад Польшчы, але гэтая канцэпцыя, у васнаўным, заўсёды лічылася зь існаваньнем на ўсход ад польскай этнаграфічнай тэрыторыі беларускага і ўкраінскага народу. Зразумелая рэч, што такая вялікапрасторавая канцэпцыя вымала высоўваньня поклічаў, якія маглі-б быць прыцягваючымі для гэтых народаў, як напр. «За вашую і нашу волю». Калі ў выніку мірнага дагавору з Саветамі, заключанага ў Рызе, абпэртага на папярэдня праведзенай пробе сілаў, у склад Польшчы ўвайшла толькі частка беларускіх і ўкраінскіх земляў, дык група прыхільнікаў Пілсудзкага і далей ужывала фразалёгію з папяродняга парываду аб супольнай дзяржаве, тым больш, што ў выніку тады яшчэ дэмакратычных выбараў улада вымкнулася зь яе рук і ўжываньне гэтай тэрміналёгіі да нічога не забавязывала, а з другога боку служыла спосабам здабыцьці галасоў на выбарах.

Другая тэрытарыяльная канцэпцыя польскай дзяржавы, гэта канцэпцыя польскай нацыянал-дэмакратыі (эндэцыі), якая імкнулася да атрыманьня супольнай мяжы з Расеяй і якая дзеля гэтага лічыла, што ў склад польскай дзяржавы павінна ўвайсьці толькі частка беларускіх і ўкраінскіх земляў, такой вялічын, каб паляком ня было клопату з паліянацыяй іх. Каб створаная такім чынам дзяржава ня мела на ўсходзе пагрозы, што беларусы і ўкраінцы, якія засталіся на ўсход ад польскае мяжы, будучь імкнуцца да задзіночаньня ўсіх сваіх земляў, эндэцыя зьяўлялася прыніцповым ворагам беларускай і ўкраінскай дзяржаўнасьці і лічыла, што найлепшай для Польшчы разьвязкай беларускай і ўкраінскай праблемы была-б поўная русыфікацыя беларусаў і ўкраінцаў, якія аказаліся на ўсход ад польскае мяжы. Гэтая канцэпцыя, галоўным прадстаўніком якой быў Р. Дмоўскі, не аказалася бяз уплыву на мірныя перагаворы з балшывікамі, у выніку якіх быў заключаны мір у Рызе, бо польская дэлегацыя на чале з Домбскім, ня выкарыстала магчымасьці далучэньня да Польшчы вялікіх абшараў на ўсходзе. У выніку таго, што польская думка аб польскасьці беларускіх і ўкраінскіх земляў не прынялася на захадзе, палякі былі змушаны прыняць на сябе забавязаньні шанаваньня правоў тэрытарыяльных меншасьцяў.

Калі ў 1926 годзе, у выніку дзяржаўнага перавароту, зробленага Пілсудзкім, пілсудчыкі аказаліся пры ўладзе, дык нейкі час па інэрцыі апэравалі лібэральнай фразалёгіяй. Пазьней аднак, па меры ўмацаваньня рэжыму, ідэі эндэцыі робяць што раз большы ўплыў і пілсудчыкі пачынаюць пры помачы канцэнтрацыйнага лягеру ў Вярэце Картускай, адпаведна дабранага складу адміністрацыі (ваяводы Костэк Вернацкі і Бацянскі), асьветчаньняў з соймавай трыбуны прэм'ера Славой-Складкоўскага аб ламаньні касьцёй усім, крытычна настаўленым да рэжыму, уводзіць у жыцьцё ідэю аб аднанацыянальнай дзяржаве. Наагул трэба сказаць, што ў Польшчы перамаглі ў поўным абсягу ідэі эндэцыі. І калі эндэцыя была ў апазыцыі да рэжыму, панаваўшага ў Польшчы пасля 1926 году, дык гэта было ўжо не зь ідэялігічных прычынаў, а дзеля неахвоты пілсудчыкаў дзяліцца зь некім уладай.

Калі Польшча была яшчэ адноснай дэмакратыяй (да 1926 г.), дык беларусы мелі ў польскім сойме даволі значнае прадстаўніцтва. Пасля 1926 г., калі выбары пачалі «рабіцца» і беларусы ня мелі фактычнай магчымасьці правесць у сойм сваіх прдстаўнікоў, дык пануючыя пілсудчыкі лічылі аднак неабходным існаваньне ў польскім сойме «прадстаўнікоў» ад меншасьцяў для таго, каб існавала фікцыя агульнага прадстаўніцтва. І вызначалі гэтых «прадстаўнікоў» ад беларусаў. Ясна што наwonкі гэта было прыбрана ў форму выбараў. Яшчэ па інэрцыі ў вапошняй польскай канстытуцыі, у арт. I гаворыцца, што польская дзяржава зьяўляецца супольным дабром усіх грамадзянаў. Калі аднак у выніку польска-нямецкай вайны польскі ўрад, пасля пэрсанальнай рэканструкцыі, аказаўся паза абсягам нямецкай акупацыі, дык паўстала патрэба стварэньня воргану, які-б у пэўнай меры быў адпаведнікам сойму. Была пакліканая да жыцьця Нацыянальная Рада, аднак у склад яе ня былі пакліканыя прадстаўнікі меншасьцяў былой польскай дзяржавы. Гэтым польскі ўрад мімаволі прызнаў, што ягоныя заінтэрасаваныні абымаюць толькі палякаў і фактычна абвесь-

ПЕРАД ПРАЦЭСАМ КРАЎЧАНКІ

24 студзеня пачынаецца ў Парыжы працэс Віктара Краўчанкі, былага народнага камісара СССР, а цяпер няўтомнага змагара з камунізмам, які ў сваёй кнізе «Я выбраў свабоду» здэмаскаваў увесь жах камуністычнага рэжыму.

Вось-жа сымпатызуючы камуністам парыскі тыднёвік «Ле лэтр франсэ» абвінавачваў быў Краўчанку ў тым, што ён гэтую кнігу напісаў на заказ амэрыканцаў і што закіды, выстаўленыя ў ёй пад адрасам Савецкага Саюзу, зьяўляюцца непраўдзівымі. У вадказ на гэта Краўчанка абскаржыў перад парыскім судом усю сваю асабістую гісторыю і журналістага Фурмэра.

Толькі прыгатаваньне да працэсу каштавала Краўчанку 1,800.000 франкаў, якія мусіў ён злажыць у судзе на аплату падарожжа выкліканых сьветкаў. Краўчанку аднак мала залежыць на юрыдычнай старане працэсу, колькі на тым, каб яшчэ больш падмацаваць свае цвёрджаньні аб Савецкім Саюзе пры помачы высказваньняў сьветкаў. Ён між іншым заявіў: «Я зьвяртаюся да ўсіх юных, якія яшчэ ня згубілі цывільнай адвагі ані сумленьня. Я зьвяртаюся і да тых, якія яшчэ сьнянны маюць давер да Савецкага Саюзу і у ягоным рэжыме хочаць бачыць сабе ідэал. Доўгі час пражываў я ў сваёй бацькаўшчыне, якую я люблю, і зьяўляюся сьветкаю ўсяго бяспраўя, якое дыктатары Крамля назвалі сацыялізмам, хаця ў Савецкім Саюзе няма й ценю сацыялізму. Я ведаю, што я таксама — як і сотні тысячаў маіх суродзічаў — ня меў магчымасьці весьці адкрытага змаганьня супраць рэжыму і палітычнай лініі, будучы ў Савецкім Саюзе. Але калі я апынуўся ў Амэрыцы, маючы там давераную ад Крамля місію, і канчальна парваў з гэтым рэжымам і выкарыстаў усе магчымасьці, каб сказаць усяму сьвету праўду».

Спасрод выкліканых на працэс сьветкаў знаходзіцца не малая колькасць ДП з Нямеччыны, якія маюць пацвердзіць усе тыя жудасьці ў Савецкім Саюзе, аб якіх піша ў сваёй кнізе Краўчанка.

Працэс Краўчанкі будзе зьяўляцца для заходняга сьвету вялікай палітычнай энсэцэдыі, ня меншай ад тэй, якую выклікаў трагічны выпадак з Касенкінай. А для Савецкага Саюзу станеца ён яшчэ адным суровым, але справядлівым актам абвінавачваньня.

ці ў гэтым сваю незаінтэрасаванасьць у лёсе земляў, заселеных беларусамі й украінцамі. Гэтая-ж думка знайшла сваё выяўленьне ў тым, што былі прэм'ер польскага эміграцыйнага ўраду Ст. Мікалайчык увайшоў у склад польскага ўраду нацыянальнага адзінства, створанага на падставе супольнага балышавіцка-англа-саксонскага благаслаўства. Як ведама, гэты ўрад прызнаў г. зв. лінію Кэрзона, як польска-беларускую мяжу (з папраўкаю Сталіна адносна Беласточчыны і Белавескай Пушчы на карысьць палякаў).

У далейшым разьвіцці польскай дзяржаўнай думкі выяўлялася ўзаемнае ўздзеянне і пранікненьне дзвюх раней азначаных дзяржаўных канцэпцыяў. Эндэцыя, якая на пачатку ня імкнулася да захопу вялікіх тэрыторыяў на ўсходзе, пад уплывам канцэпцыі пілсудчыкаў прыходзіць да перакананьня аб пэрабе для Польшчы каланіяльных тэрыторыяў на ўсходзе. Адзін з сучасных эндэцкіх публіцыстаў Гертых не аднаразова выказваўся аб тым, што Польшча павінна апанаваць усю беларускую тэрыторыю, матывуючы гэта тым, што толькі Польшча мае ўсе даныя да таго, каб падатаваць гэтыя тэрыторыі да самастойнага дзяржаўнага жыцьця. Абаснаваньне, праўда, арыгінальнасьцю не адзначаецца, бо зьяўляецца абаснаваньнем перадачы пасля першай сусьветнай вайны нямецкіх каланіяльных валаданьняў у рукі пераможных дзяржаваў, як мандатныя тэрыторыі. Ясна з гэтага відаць каланіяльны характар гэтай думкі.

У адваротным кірунку думка эндэцыі аб аднацыянальнай дзяржаве ўплыла на думку пілсудчыкаў, якія ў сучасны момант сталі на становішчы аднацыянальнай дзяржавы, папоўненай каланіяльнымі валаданьнямі. Гэтую зьмену трэба таксама тлумачыць тым, што здзейсьнены балышавікамі эндэцкі ідэал аднацыянальнай дзяржавы не стварыў таксама моцнае польскае дзяржаўнае, бо, аддаўшы іншанацыянальныя землі на ўсходзе, атрымалі яны сумліны, на даўжэйшую мэту, абшар на поўначы й захадзе.

Як ведама, цяпер у польскім эміграцыйным урадзе пры ўладзе знаходзіцца пілсудчыкі й эндэцыя, становішча якіх мы ўжо высьнілі. Становішча апазыцыйных партыяў, г. зн. Сацыялістычнай Партыі, Сялянскай Партыі і Партыі Працы знаходзім у дэкларацыі г. зв. Паразумленьня Дэмакратычных Партыяў, у склад якога й ўваходзяць гэтыя партыі. Пункт другі гэтай дэкларацыі гаворыць, што «акты новага разбору Рэчыспалітай, дакананьня чужынцамі супроць волі і бяз згоды польскага народу, зьяўляюцца няважнымі і не абавязваюць польскі народ». Пад гэтымі словамі крыецца тая сутнасьць, што й гэтыя партыі, якія самі сябе называюць дэмакратычнымі, не прызнаюць за народамі, засяляючымі тэрыторыю Зах. Беларусі і Зах. Украіны, права да станаўленьня аб сваім лёсе, бо пакідаюць за польскім народам вырашаньне аб прышласьці гэтай тэрыторыі, не займаючыся нават пытаньнем, ці гэтае вырашэньне адказвае інтарэсам народаў Зах. Беларусі і Зах. Украіны.

Адным словам, у калініяльнай праблеме пануе поўная згоднасьць усіх польскіх палітычных кірункаў і можна весьці так модную цяпер супольнапартыйную палітыку. Можна толькі мець сумлівы, ці гэтыя калініяльныя імкненьні да тварэньня белых калёніяў знойдуць зразуменьне у тых, якія сьнянны каліаровым народам даюць волю. Гэтыя імкненьні да тварэньня сабе белых калёніяў дасканала гарманізуюць з падтрыманьнем калініяльных прэтэнсіяў іншых народаў. Напр. у № 97 часопісу «Вільно і Львув», галоўным воргане калініяльнай польскай ідэалёгіі, адзін з супрацоўнікаў гэтага воргану сп. Ненаскі радзіць аддаць Італіі, як калёніі, самастойныя дзяржавы Абісынію й Альбанію.

Ня трэба толькі з напісанага рабіць вываду, што палкі наагул выступаюць супраць прынцыпаў, выражаных у Атлянтыцкай Хартыі. Наадварот, калі ходзіць аб стасаваньне прынцыпаў гэтай хартыі да іх, дык у гэтым выпадку яны яе гарача падтрымліваюць.

М. Мікалень.

ЛЁС СЬВЕТУ ВАЖЫЦА Ў КІТАІ

Закончылася вайна ў Эўропе і здавалася, што мір, дасягнуты за бесканечныя ўступкі балышавікам, будзе ўтрыманы. Тымчасам чырвоны тыран першага-ж дня пасля заканчэньня вайны зь гітлераўскай Нямеччынай стаў хітра скрадацца да сьмяротнай расправы з аслабеўшым дасюлешнім сваім саюзьнікам — Кітаем. Кітай пасьля Расеі — як ужо сьцвердзіў Ленін — ёсьць найбольш дасьпелай для камунізму краінай, бо там якраз побач нячужанай роскашы й багацтва жменькі пануючых цывіце крычачая галіта сярод клясы кулі й сялян. Нізкі культурны ўзровень, забабонасьць, праджнасьць урадаўцаў і вайсковых, панаваньне чужацкіх капіталаў і эксплятацыя працоўных ствараюць добры грунт дзеля ілжывай камуністычнай прапаганды.

Каб аздаравіць Кітай, патрэбная была палітычная й мілітарная інтэрвэнцыя заходніх дэмакратыяў, а перадусім Амэрыкі. Сілы мілітарныя павінны былі ў зародку здружыць камунізм у паўночным Кітаі, а палітычны павінны былі навесыць запраўдны дэмакратычны парадак і выбраць кітайскія дэмакратычныя кадры, якія-б далей кіравалі сваёй вялізарнай дзяржавай. Тымчасам англічане заняліся арганізацыяй свайго гаспадарскага жыцьця, каб павысіць дабрабыт, а амэрыканцы арганічыліся да даваньня Кітаю невялікіх пазык. Яны за ўсякую цану хацелі дасягнуць спакою ў Кітаі, каб пасьля магчы кіндуць туды свае прамысловыя тавары. Падобна лічылі яны й на Саветы, але ў першым і другім выпадку, не арыентуючыся ў іхніх запраўдных намерах, вельмі моцна ашукаліся. На пачатку 1946 г. «апостал міру» Маршаль дабіўся таго, што прадстаўнікі ўраду Кітая сталі весьці перамовы із сваімі бунтаўшчыкамі — камуністамі. Было зробленае перамір'е, якое было асабліва патрэбнае камуністам, каб пераняць ад савецкай арміі ў Манджурый зброю і зарганізаваць ваеннае кадры ў большым стылі.

У красавіку 1946 г. «міралоўныя» Саветы выводзяць, згодна дагавораў — свае войскі з Манджурый, але гэтую багатую прамысловую краіну перадаюць камуністычным кітайскім групам. Цяпер каля паўтара мільёна ўзброеных савецкай і японскай збройі кітайскіх камуністаў, маючых дасьветчанае савецкае камандаваньне, кідаецца заўзята на ўрадавыя аддзелы і здабывае цэлы рад важных стратэгічных пазыцыяў. Генэрал Маршаль яшчэ ня раз прылятаў у Нанкін і шмат радзіў правадыру нацыянальнага Кітая Чан-Кай-Шэку, аднак радаў было за мала. Камуністыя зь месца на месца пасоўваліся наперад. Не памагілі ні рэформы ўнутры ўраду і ў жыцьці дзяржаўнай гаспадаркі, ні прынятая дэмакратычная канстытуцыя, за якую змагаўся заснавальнік кітайскай рэспублікі др. Сун-Ят-Сэн. На пачатку 1948 г. камуністыя мелі ў сваіх руках 150 мільёнаў насельніцтва (на агульную лічбу 450 міль.) і вострым дзесятым усяе прамысловасьці. Справаздачы Маршала ў Вашынгтоне так падзелілі дрэнна на амэрыканскі кангрэс, што ЗША ўстрымалі Чан-Кай-Шэку ўжо прызнаную пазыку ў суме 500 мільёнаў далараў, а арганічыліся да даваньня толькі помачы ў рамках г. зв. агульнага пляну Маршала й хуткай помачы Кітаю ў суме 18 мільёнаў далараў.

Восеньню 1948 г. пала сталіца Манджурый Мукдэн, а за ёй шмат іншых важных гарадоў і вузлавых пунктаў камунікацыйных. Сьнянны камуністыя здабылі больш як 200 мільёнаў народу й калі палавіны ўсяе кітайскае тэрыторыі, акружылі Пекін, падыйшлі на 80 км. да Нанкіну й пераходзяць раку Ян-Тсэ-Кіянг у паўдзённым кірунку. Кітайская рэспубліка на чале з Чан-Кай-Шэкам стаіць на краю гібелі. Новы прэм'эр кітайскага ўраду Сан-Фу гатоў ужо шукаць міру з камуністымі й даходзіць весткі, што пасярэднікамі ў перамовах маюць быць і Саветы, г. зн. тыя людзі, што пастанавілі кіндуць Кітаю у няволью камуністычнай тыраніі.

Што-ж гэта ўсё значыць? Гэта значыць, што лёсы сьвету, лёсы нашай хрысьціянскай культуры важацца сьнянны ў Кітаі. Калі камуністыя апануюць 450 мільёнаў

Беларусы! Выпісвайце, чытайце і пашырайце адзіную нашу незалежніцкую газету на чужыне — «БАЦЬКАЎШЧЫНУ»!

Ліцэвін-Гудас-Крэвс.

БЕЛАРУСЬ І УЗБАЛТЫКА

(ДА ПРАБЛЕМЫ БЕЛАРУСКАЕ ВОНКАВАЕ ПАЛІТЫКІ)

Канцэпцыя вонкавае палітыкі не мяняецца з году на год ані ў працягу дзесяткаў год, але трымае даўгя вякі. Не павінна вонкавая палітыка залежыць ад таго, што нам любя або нялюба; гора таму народу, што сваю вонкавую палітыку арганізуе паводля часовых сымпатыяў або антыпатыяў, — канцэпцыя вонкавае палітыкі вызначаецца геаграфічным палажэньнем краю. Якое-ж геаграфічнае палажэньне Беларусі? Глянуўшы на карту, скажам, што яго вызначае блізіна Балтыцкага мора, у каторае цячэць балышыня беларускіх рэкаў. Ува ўсе часы гісторыі народаў мора мела і дагэтуль зававала — галоўную ролю ў іх вонкава палітычнай дзейнасьці. Бо мора шмат разоў большае за кантынэнты, яно вольнае, дарогі на ім гатовыя й танныя. Калі які народ беспасярэдня або пасярэдня мае прыступ да мора — карыстае зь яго, калі не — застанеца бяз гэтае вялікае карысьці. Геаграфічнае палажэньне Беларусі прылучыла Беларусь да краёў балтыцкіх, а тым самым доля беларускага народу зьвязана зь іхнай доляю.

Менаванае палажэньне бацькаўшчыны беларусаў стварыла, што й «нарадзіліся» беларусы, як народ балцка-славянскі, бо, як усё паказвае, часьць славян прыйшла «сюды і зьмяшалася з дагэтуль жывучымі тут балтамі, зьмяшаньне іх — у перадгістарычную пару — далю пачатак народу беларускаму, рознаму ад адных і другіх, адбылі складаючаму тым прамежжым, часткова з характарнымі рысамі адных і другіх, а часткова нямаючых такіх рысаў.

БЕЛАРУСКАЯ КАНЦЭПЦЫЯ ВОНКАВАЕ ПАЛІТЫКІ АД НАЙДАЎНЕЙШЫХ ЧАСОЎ

Вельмі характарна, што ад найдаўнейшых часоў беларуская вонкавая палітыка адпавядала выш азначанаму геаграфічнаму палажэньню Беларусі. На золку

кітайцаў і іхных нязьмераных багацтваў, то разам з апанаванымі ўжо 300 мільёнамі створаць такую магутнасьць, якую наўрад ці й атамная бомба зможа разьбіць або застрашыць. Пры гэтым няхай ніхто й пасьля ўпадку Кітая не спадзяецца супакою: камуністыя перакінуць ваенныя падзеі ў Індакітай, Бірму й Інданэзію. Тады ня толькі амэрыканскія машыны там ня знойдуць збыту, але адрэжыцца дастава вельмі важных сыравін для балышыні эўрапейскіх дзяржаваў і Амэрыкі. Пасьля гэтага распачнеца спозьнены крыжовы паход супраць Саветаў. Хопіць пустых гутарак, бо «Васька слухае да ест». У ход пойдуць атамныя бомбы й іншае найнавейшае аружжа, пральцеца мора вінай і нявіннай крыві і, магчыма, балышавікі раз назаўсёды будуць разьбітыя. Так дзякуючы памылкам вялікіх палітыкаў, Рузвэльта й яго школы, якія хацелі дабрастой Сталіна навярнуць на хрысьціянства, на пачатку 1949 г. падыймаюцца грозныя хмары, якіх пярэньні й маланкі ўжо глытаюць мільёны душ і могуць у хуткім часе дашчэнтна зьнішчыць шчасьце й будучыню нашага пакаленьня.

Я. Лаўрыновіч.

Абавязкам кожнага Беларуса — падтрымаць выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны».

АБАРОНЫ ПАКТ НА ДАЛЁКІМ УСХОДЗЕ

У брытанскіх і канадзкіх колах пашыраюцца апошнімі днямі весткі аб тым, што наступным шагом заходніх гаспадарстваў у «халоднай вайне» супраць Савецкага Саюзу будзе стварэньне рэгіянальнага абаронага пакту на Далёкім Усходзе. У гэтым пакце маюць прыняць удзел Задзіночаныя Штаты Амэрыкі, Вялікабрытанія, Канада, Аўстралія, Новая Зэльандыя, Францыя, Галандыя, Кітай, Індыя, Пакістан, Цэйлён, Бурма, Сыям і магчыма яшчэ Індакітай, Інданэзія, й малаяскія гаспадарствы. Магчыма, што перад гэтым будзе скліканая спецыяльная канфэрэнцыя для абгаварэньня спосабаў змаганьня з камунізмам у ўсходняй Азіі.

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ ЗЬМЯНЯЕ КУРС У ПАЛЕСТЫНСКІМ ПЫТАНЬНІ

Ёсьць выразныя азнакі таго, што Вялікабрытанія стараецца зьмяніць свой дасюлешні курс у канфлікце паміж ёй і Ізраэлем. Першым афіцыйным шагом у гэтым кірунку зьяўляецца заява міністра замежных справаў Вялікабрытаніі Бэвіна аб тым, што здольныя да ваеннай службы жydы, якія за нелегальны ўезд у Палестыну былі брытанскім урадам інтэрнаваныя на атоку Цыпр, могуць цяпер ехаць у Палестыну ў тым выпадку, калі ўрад Ізраэля дасьць для гэтай мэты патрэбны транспарт.

У Лёндане, як і ў Вашынгтоне было пададзена да ведама, што Вялікабрытанія пераслала Задзіночаным Штатам Амэрыкі 18 студзеня свой мірны плян на Блізкім Усходзе. Ангельская газета «Дэйлі Графік» падае 5 наступных пунктаў гэтага пляну:

1. Брытанска-амэрыканская гарантыя тых граніцаў у Палестыне, на якія згодзіцца арабы й жydы.
2. Заклучэньне пакту аб ненападаньні паміж Ізраэлем і ягонымі арабскімі суседзямі.
3. Інтэрнацыяналізацыя Ерузалімы з доступам у гэты горад для кожнага.
4. Прызнаньне Вялікабрытаніяй Ізраэля.
5. Падтрыманьне ЗША і Вялікабрытаніяй прыняцця Ізраэля ў Задзіночаныя Нацыі.

Апрача гэтага брытанскі ўрад падтрымае праект, каб ЗША далі Ізраэлю пазыку ў суме 100 мільёнаў далараў. Амэрыканскія дыпляматычныя колы зьвяртаюць увагу на тое, што брытанскі плян толькі тады мог-бы быць праведзены ў жыцьцё, калі-б дайшло да паразумленьня паміж Ізраэлем і арабскімі гаспадарствамі.

СУПРАЦЬБЛЯКАДА Ў БЭРЛІНЕ

Каменданты трох заходніх сектараў Бэрліна паставілі на паседжаньні 19 студзеня забараніць вываз тавараў з заходніх сектараў гораду ў савецкі сектар і ў усю ўсходнюю зону Нямеччыны. Гэтая пастанова зьяўляецца адказам на савецкую блякаду Бэрліна.

СПРАВЫ ДП ШЧАСЬЦЕ НЯ ТОЛЬКІ ЗА МОРАМ

(З 14-ай Прэсавай Канфэрэнцыі ІРО)

На чарговай 14-ай прэсавай канфэрэнцыі прадстаўнікоў ліцэнцыяванае прэсы ДП ў Галоўнай Гасподзе ІРО ў Бад-Кісінген 12.1.1949 г., абгаварваліся розныя справы ДП, але найбольш было звернута ўвагі на найбольш набалелае для нас пытаньне эміграцыі. Эміграцыйным рэфэрэнтам Галоўнай Гасподы ІРО было асьветчана, што ўжо ў найбліжэйшай будучыні будзе ўзмоцненая эміграцыя ДП як у заморскія, так і ў эўрапейскія краіны. Гэтая эміграцыя будзе праводзіцца ў першую чаргу ў ЗША. Ужо да сьняжняга дня ў Галоўную Гасподу Арміі на Эўропу ў Франкфурт надыйшло 40.000 кантрактаў на працу, а ў Вашынгтоне ў Камісію ДП уплыло новых 80.000 кантрактаў, якія па афармленьні хутка будуць высланыя ў Эўропу. Аблічана, што ўсе фармальнасьці, звязаныя з выездам у ЗША, будуць трыццаць прыблізна толькі 55 дзён, пачынаючы ад часу зляжэньня заявы ў лягеры на выезд аж да пасадкі на параплаў. Кантракты, прысланыя прыватнымі асобамі, разглядаюцца нараўні з кантрактамі, прыдзеленымі ІРО ў рознымі арганізацыямі, і будуць рэалізавацца ў калейным парадку.

Калі ходзіць пра іншыя краіны, то было паведамлена, што Аўстралія бярэ ўжо й сямейных, але толькі 20 проц. на кажны параплаў. Як сям'я разглядаюцца сваецтвы першае ступені, г. зн. сужонцы, бацькі й дзеці, браты й сёстры да 18 год. Усе-ж далейшыя сваякі могуць выехаць толькі на падставе спэцыяльнай згоды аўстралійскага прадстаўніцтва, пры чым не гарантуецца, ці яны выедуць разам ці толькі па нейкім часе.

Канада згадзілася прыняць 240 мэдыцынскіх сясьцёр. Кандыдаткі прыймаюцца да 45 год з трохгадовай і да 35 год з двухгадовай практыкай. Прынятыя будуць вельмі хутка адпраўленыя ў Канаду.

У канцы гэтага месяца прыбудзе эміграцыйная камісія з Новае Зэляндыі, якая ў першую чаргу будзе набіраць тых, якія ня могуць выехаць у іншыя краіны. Між іншым Новае Зэляндыя згадзілася прыняць 200 сіротаў і 50 удоваў зь дзяцямі.

Чылі прыймае спэцыялістых зь сем'ямі на працу у прамьсловасьці й сельскай гаспадарцы.

СПРАВА ЦЫГАРЭТАЎ ДЛЯ ДП

Ад студзеня гэтага году непрацуючыя ДП будуць атрымліваць у месяц 20 амэрыканскіх цыгарэтаў. Затое працуючым колькасьць цыгарэт будзе значна зьменшана; яна ня будзе перавышаць 70 цыгарэт у месяц.

ЛІКВІДАЦЫЯ АРЫЯЎ ІРО

У сувязі з эміграцыяй і зьменшаньнем колькасьці ДП ІРО ліквідуе некаторыя свае арыі. Ужо цяпер арыя № 1 у Франкфурце знаходзіцца ў стане ліквідацый. Да сьнежня г.г. будзе таксама зьліквідаваная арыя № 4 у Амбэргу. Жыхары лягераў гэтых арыяў будуць перамешчаныя ў большыя лягеры іншых арыяў, пры гэтым мае быць захаваны нацыянальны прынцып. Гэтую нагоду павінны выкарыстаць тыя беларусы, што жывуць яшчэ ў чужанацыянальных лягерах, каб напасьледак далучыцца да сваёй нацыянальнай грамады. Таму загадзя трэба зьвяртацца да Беларускага Нацыянальнага Камітэту, каб гэты апошні мог у гэтай справе рабіць стараньні перад адпаведнымі ўладамі.

Падзяка

Усім чужынецкім і беларускім арганізацыям, установам, рэдакцыям, а таксама паасобным Грамадзянам, што прыслалі ў Рэдакцыю свае павіншаваньні з Каляднымі Сьвятамі й Новым Годам, выказваем на гэтым месцы нашую шчырую падзяку

прыроднага кірунку вонкавай палітыкі ўдзержывала незалежнасьць або прыводзіла да незалежнасьці. Гэтае змаганьне за сваё сабекае, апырчонае прыроднае месца на зямлі, гарт ім вытвараны зрабілі тое, што яшчэ да задзіночаныя беларускіх гаспадарстваў, але пры імкненьню да гэтага і пры іх салідарнасьці і ўзаемнай памозе, беларусы ў 1240 г. абараніліся ад татар, калі гэтага не патрапілі зрабіць ані ўкраінцы ані пагатове новапаўсталы народ маскоўскі. Абараніўшыся ад татарскага знаходу, беларусы тым самым абаранілі ад татар узьбярэжна-балтыцкія краі — Аўкштоту із Жамойціяй і Лівонію (цяперашнія Латвія і Эстонія). Як далышы развой менаваных падзеяў, паўстае задзіночанае беларускае гаспадарства пад назовам Вялікага Княства Літоўскага. І на паўдняя, на Украіну ўжо ініцыятыва йдзе з поўначы, зь Беларусі, а не наадварот. Беларусь вызваляе ад татар Украіну і арганізуе яе. Ствараючы сваё задзіночанае незалежнае гаспадарства, беларускі народ ня толькі сам жыў незалежным жыцьцём палітычным да канца XVIII ст., але й прыкрыў сабою іншыя балтыцкія народы, зь іх адныя — летуісы — жылі вольным жыцьцём у гаспадарстве ягоным, іншыя — латышы й эстонцы — былі пад уладаю нячысьленых нямецкіх рыцараў, не пагражаючых нацыянальнаму быцьцю іхнаму; гэтакім парадкам патэнцыяльныя сілы гэтых народаў былі захаваныя да часу іхнага нацыянальнага адраджэньня.

Ня цяжка прадбачыць, што было-б, каб сталася наадварот, калі-б ініцыятыва й арганізацыя йшла з паўдняя, з Украіны на Беларусь, калі-б гэтая, хоць і ў форме гаспадарствавай, залежыла ад Украіны. Найперш беларусы не абараніліся-б ад татар, бо ня было-б выш менаванага гарту; прыпрожанага да чужога возу, Беларусь не змагла-б адбіць татарскага знаходу, бо й гэны ээз, як ведаем, ня змог абараніцца. А пасля вызваленьня ад татар Беларусь апынулася-б у палажэньні больш-менш такім, у якім была Украіна, значыцца без сваё гаспадарствавасьці, навет горшым, бо з прычыны свайго геаграфічнага палажэньня, Беларусы ня ме-

Ня толькі за морам, але і ў Эўропе ёсьць прыгожыя «міграцыйныя магчымасьці. Гэтак Люксэмбург прыймае 1000 земляробаў, Нарвэгія 150 чэхаў. Аснаўное аднак прыпынішча на эўрапейскім кантынэнце прадстаўляе сабою Францыя.

Гэтая краіна прыняла ўжо ня мала, а можа яшчэ прыняць і вельмі шмат. Асабліва для нашых працавітых і ашчадных сялянаў Францыя, здаецца, ёсьць найлепшай краінай для эміграцыі. На канфэрэнцыі шырака дзляліся ўражаньнямі з жыцця ДП у Францыі сябра журналістычнае дэлегацыі, якая нядаўна наведвала шматлікія асяродкі, як і ДП, пражываючых па-адзінотна. Усюды былі сьцверджаны ўмовы жыцця ня толькі здавальняючыя, але й добрыя.

Трэба адцэміць, што дэлегацыя, апрача афіцыйнага наведваньня ў прысутнасьці ўрадаўца францускага міністэрства, пару дзён наведвала прыватна безь ніякага францускага прадстаўніцтва. Аказалася, што ў вапощніх выпадках работнікі знаходзіліся ў значна лепшых умовах, чымсьці тыя, якіх паказвалі французы. Гэта сьветчыць, што французы дэлегацыю патрактавалі вельмі салідна, паказваючы ей сярэдні ўзровень жыцця работнікаў. Ужо ёсьць нярэдка выпадкі, што ДП, прыбыўшыя ў Францыю ў 1946 г., ужо маюць сабекаі гаспадаркі да 50 гэктараў зямлі. Сваю справаздачу дэлегат закончыў славамі: «Хто любіць працаваць і ка-хае зямлю, для таго Францыя зьяўляецца абяцанай зямлёй».

ДП, выехаўшыя ў Вэльгію і выпайніўшыя двухгадовыя кантракты, маюць тры наступныя магчымасьці: працаваць далей у шахтах, шукаць работы паводля сваёй спэцыяльнасьці ці замілаваньня або эміграваць у іншыя краіны. Ім прыслугоўвае тое самае эміграцыйнае права, як і ўсім ДП, што пражываюць яшчэ ў Нямеччыне.

З усяго вышэйшага бачым, што ўжо адкрываюцца даволі шырокія эміграцыйныя магчымасьці, зь якіх многія нашыя суродзічы павінны скарыстаць.

Ст. Гр.

КАМУНІКАТ БЕЛАРУСКАЙ НЕЗАЛЕЖНІЦКАЙ ПАРТЫІ

У сувязі з зацёмкай у «Беларускім Слове» № 1 аб міжпартыйнай канфэрэнцыі, якая быццам мела месца ў Міхэльсдорфе, замежны сэктар ЦК БНП паведамляе, што ён не даваў нікому з сваіх сяброў мандату на рэпрэзэнтаваньне Беларускай Незалежніцкай Партыі на вышэй ўспомненай канфэрэнцыі.

ЦК БНП — ЗАМЕЖНЫ СЭКТАР

ДА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ОПЭРЫ

Кампазытар М. Куліковіч у сваім зьмястоўным артыкуле «100 год беларускай опэры» ня ўспомніў аб пачынаньнях на гэтай ніве ў Заходняй Беларусі. Пайменна: ведамы віленскі кампазытар і капэлямайстар кальвінскага збору К. Галкоўскі зь любасьцю студыяваў беларускія народныя песьні, а многія зь іх вельмі ўдала згарманізаваў. Ад 1931 г. ён пачынае таксама пісаць опэру на дапасаванае да гэтага лібрэта із слоў «Сымона Музыкі» Якуба Коласа. У 1934 й 35 г.г. Галкоўскі запрашаным да сьбе гасьцям часта дэманстравваў паасобныя сцэны й арыі з гэтай опэры. Аўтар ужо ў кароткім часе меўся дакончыць сваю працу, хоць недахоп адпаведных сілаў і магчымасьцяў адмоўна дзейнічалі на ейнае выкананьне. Знаўцы музыкі, як сьв. п. А. Стэповіч, Р. Шырма й іншыя, пахвальна адзываліся аб творчасьці Галкоўскага.

Др. Я. М.

КАМУНІКАТ

БЕЛАРУСКАГА НАЦЫЯНАЛЬНАГА ЦЭНТРУ

У сувязі із распаўсюджваньнем зарубежніцкімі коламі лягера Міхэльсдорф у Нямеччыне «паведамленьня» аб тым, што нібы там 4 — 5 сьнежня 1948 г. адбылася «мжпартыйная канфэрэнцыя», у якой бралі ўдзел аж чатыры «беларускія партыі» й адсутнічала «толькі адна Крывіцкая (Беларуская) Нацыянальна-Дэмакратычная Партыя, хаця сваячасова была запрошаная», — Беларускай Нацыянальнай Цэнтр змушаны заявіць наступнае:

1. Міхэльсдорфскае «паведамленьне» аб «мжпартыйнай канфэрэнцыі» ад пачатку й да канца не адказвае праўдзе, будучы разьлічаным на дэзарыентацыю колаў, бліжэй непайнафармаваных у беларускіх нацыянальных справах.

2. Ніякае міжпартыйнае канфэрэнцыі ў лягеры Міхэльсдорф ня было, а названых у Міхэльсдорфскім «паведамленьні» «партыяў» (за выключэньнем Беларускае Незалежніцкае Партыі) у беларускім нацыянальна-вызвольным руху наагул ніколі ня было й няма цяпер. У лягеры Міхэльсдорф ёсьць толькі сэкцыя аднае расейскае імперыялістычнае арганізацыі — Саюзу Андрэўскага Флагу, куды ўваходзяць былыя уласаўцы й манархісты. БНЦ таксама ведама, што сёлета з мэтай шкоджаньня працы нацыянальных беларускіх арганізацыяў некаторыя зарубежнікі ў Нямеччыне прабавалі стварыць пад беларускім шыльдам свае дэструкцыйныя групы, кампілявалі для іх з расейскіх і беларускіх партыйных праграмаў свае праграмкі, распаўсюджвалі па лягерах няпісьменныя й правакацыйныя пашквілі на рататары «Беларуская Воля» й «ВІС», але іхныя стараньні разьбіліся аб сьведамасьць беларускае эміграцыі, якая добра разьбіраецца ў тым, чыя гэта праца.

3. Цэнтральны Камітэт Беларускае Незалежніцкае Партыі падаў нам да ведама, што ніякага ўдзелу ў Міхэльсдорфскай «канфэрэнцыі», як аб гэтым падаецца ўва ўспомненым «паведамленьні», гэтая партыя ня прыймала, а «паведамленьне» аб тым, што ў гэтай «канфэрэнцыі» бралі ўдзел прадстаўнікі Беларускае Незалежніцкае Партыі зьяўляецца злоснай маной.

4. Міхэльсдорфскае «паведамленьне» звярочнае на сябе ўвагу яшчэ й тым, што ягоныя аўтары нат ня ведаюць, якія ёсьць беларускія партыі й якія іхныя дакладныя назовы. Гэтак ім нічога ня ведама аб аднэй з найстарэйшых беларускіх партыяў, як Беларуска-Хрысьціянская Дэмакратыя, якая брала выдатны ўдзел у тварэньні Беларускае Народнае Рэспублікі ў 1917-20 г.г., актыўна дзейла ў часе між 1-ай і 2-ой сусьветнай вайной, выдавала свае газеты («Крыніца», «Беларускі Голас»), цесна супрацоўнічала із Хрысьціянска-Дэмакратычнымі Партыямі іншых народаў і якая цяпер прыймае актыўны ўдзел у беларускім нацыянальна-вызвольным руху, уваходзячы, разам ізь Беларускай Нацыянал-Дэмакратычнай Партыяй, Беларускай Незалежніцкай Партыяй і інш., у Беларускай Нацыянальнай Цэнтр — каардынацыйны орган беларускіх палітычных арганізацыяў.

5. Міхэльсдорфская «канфэрэнцыя» была ня чым іншым, як толькі чарговай зборкай групкі зарубежнікаў, якія нічога супольнага ізь беларускім нацыянальна-вызвольным рухам ня маюць, а якія ў сваёй варожасьці да нацыянальных беларускіх арганізацыяў і іхнае працы прабуюць гуртавацца дзеля дывэрсійных мэтаў.

Беларускі Нацыянальны Цэнтр (БНЦ).

навія, што з набліжэньнем да яе Расей, чуюцца ўсё балей і балей небясьпечнай і патрабуе шыршае прасторы, што яе ад Расей адлучала-б. Незалежнасьць такога ўзьбярэжжа не магла-б быць трывалай, у чым пераканалі кажнага падзеі восені 1939 г. Тры ўзьбярэжныя народы балтыцкія патрабуюць палітычнага супрацоўніцтва, палітычнага зьвязу з такім сваім суседам, што, з аднаго боку, забясьпечыў-бы іхнае палажэньне і, разам ізь ім, стварыў-бы супроцьвагу народам небалтыцкім, усё роўна ўходзячым ці не зь ім і якую палітычную камбінцыю, а, з другога боку, ня мог-бы пагражаць ім самым. Дык-жа такімі суседзьмі ёсьць Беларусы. Разам ізь Беларусяй быў-бы ладны зьвяз балтыцкіх гаспадарстваў із насельніцтвам каля 25 міль. чалавекаў.

Калі-б аднак сталася рэч неразумная, калі-б супроць усіх карысьцяў, вынікаючых менаваным тром гаспадарствам балтыцкім із зьвязу зь Беларусяй, яна была імі адапхнэна і апынулася-б—бязь іх — у палітычным блёку разам із Польшчай і Украінай ці аднэй із іх, дык такі блёк беспасярэдня пагражаў-бы вузкаму балтыцкаму ўзьбярэжжы. Сталася-б гэта і ў тым прыпадку, калі-б Беларусь лучыла ў такую камбінцыю із сваёй крыўдаю, пад націскам, нехаця, бо-ж ведама, што сільком прылучаныя да Маскоўшчыны беларусы й украінцы галоўна, яны, зьвалілі для маскоўскай цароў (бо-ж народ маскоўскі з гэтага ня меў карысьці) Каўказ, Туркестан, паставілі на калені Турэччыну. Не асьцэрагацца гэтага, значыла-б думаць, што гісторыя скончылася, што імперыялізмаў болей ня будзе, а ў такім прыпадку ня трэ было-б баніцца таксама імперыялізму маскоўскага й нямецкага.

Між беларусамі і ўсімі народамі балтыцкімі стварыліся, асабліва за апошняга чэцьверці стагодзьдзя, не аднолькавыя палітычныя дачыненьні, а дзеля таго трэба яшчэ разгледзіць гэтыя дачыненьні да кажнага зь менаваных народаў паасобку. Пра гэта будзе мова ў наступным артыкуле.

Зь Беларускага Жыцця

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ў КАНАДЗЕ

У той якраз час, калі ў Парыжы адбываўся першы ўсебеларускі эміграцыйны зьезд, на якім было паклікана да жыцця Сусьветнае Аб'яднаньне Беларускае Эміграцыі, 28 лістапада ў Торонто (Канада) адбыўся арганізацыйны сход беларусаў, на якім была арганізаваная аформленая першая дагэтуль беларуская арганізацыя ў Канадзе — «Згуртаваньне Беларусаў у Канадзе». Тут-жа была выбраная й часовая галоўная ўправа Згуртаваньня ў наступным складзе: старшыня — Кастусь Акула, заступнік старшыні — Барыс Аранскі, сакратар — М. Пашкевіч, скарбнік і рэфэрэнт дапамогі — Язэп Пітушка. У наглядную раду ўвайшлі: старшыня — Т. Курбат, сябры: Н. Сільвановіч і Т. Саламовіч.

Сход прыняў Зварот да ўсіх беларусаў у Канадзе, зь якога ніжэй перадрукоўваем тры часткі, у якіх гаворыцца аб мэтах і заданьнях новае арганізацыі:

«Мы ставім перад сабою наступныя заданьні й кіраўнічыя лініі ў нашай дзейнасьці:

1. У дзялянцы грамадзка-арганізацыйнай: Згуртаваць у радок нашай арганізацыі як найбольшую колькасць беларускага незалежнаскага антыкамуністычнага элементу і гэтым самым узабагаціць вызвольныя сілы беларускага народу.

2. У дзялянцы палітычнай: Згодна з духам палітыкі канадзкага ўраду адносна СССР і падтрымоўваючы вонкавую палітыку Рады БНР, імкнуцца да перамогі

БЕЛАРУСКІ АСЯРОДАК У ДЭЛЬМЭНГОРСТ

У лягеры Дэльмэнгорст каля Брэмэну паўстаў буйны беларускі асяродак. Дзякуючы прыхільным дачыненьням Украінскага Нацыянальнага Камітэту, а галоўнае каманданту лягэру сп. Іваненку, які вельмі разумна й цёпла аднёсся да беларускай нацыянальнай справы, беларусы гэтага лягэру змаглі зарганізавацца, заклалі свой нацыянальны камітэт, адчынілі сваю царкву й клуб.

У хуткім часе тут заб'е крыніцаю беларускае нацыянальнае й культурнае жыццё. Апрача нацыянальнае свведомых беларусаў, у гэтым лягеры ёсьць больш за 300 беларусаў, якія яшчэ па несвядомасьці лічаць сябе палякамі. Але надыйдзе той час, што й яны зразумеюць, што яны дзеці адной Маці-Беларусі, якой і павінны служыць.

22 сьнежня 1948 г. адбыўся ў Дэльмэнгорсьце сход

СКАЎЦКАЯ ЯЛІНКА ў МАЕРВІКУ

На першы дзень праваслаўных Калядаў, 7 студзеня 1949 г., нашыя скаўты й ваўчаняты ладзілі тут урачыста Калядную ялінку. Вялікае гэта было сьвята для дзяцей і іхніх бацькоў, якое доўга астанецца ў памяці нашага асяродку. У вялікай сваёй скаўцкай сьвятыліцы, стройна ўпрыгожанай зеленьню й нацыянальнымі эмблемамі, сабралася скаўцкая моладзь і бацькі кожнага вялікай ялінкі, упрыгожанай самою моладзьдзю, каб перажыць сьвяточныя хвіліны. Урачыстасьць пачалася карагодам лясных зьвяроў, вітаючымі ялінку сваімі песнямі... Потым на фоне адпаведнай дэкламацыі паявіліся «тры каралі» на вярблюдах, праводжаных Ботлемскай зоркай, якія выклікалі асablівае ўражаньне на гледзача. Віталі народжанае Божае Дзіцятка ваўчаняты сваімі калядкамі й песнямі. Галоўны кіраўнік Задзіночаныя Беларускіх Скатаў на чужыне сказаў пры ялінцы настраёную прамову, высьвняючы розніцу Калядніх сымбалаў. Напасьледак да дзяцей прыбыў традыцыйны дзед-мароз з падаркамі для кожнага. У адказ на падаркі дзеці прыгожа дэклімавалі беларускія вершы. На заканчэньне ялінкі моладзь у карагодзе сьпявала «Люблю наш край», а ў ваўчаняцкай паставе прыракала рабіць што дзень добры ўчынак, быць паслухмянай сваім бацьком і кіраўніку ды любіць горада сваю Бацькаўшчыну. Ваўчаняцкім кіліам закончылася ўрачыстасьць ялінкі. Цяпер Маервіцкія скаўты рыхтуюцца да скаўцкага тыдня, які адбудзецца 21 — 27 лютага, і да нацыянальнага сьвята 25-га сакавіка.

В. П.

«ІМКА — ІВКА» ПАМАГАЕ СТУДЭНТАМ

Ведамая сусьветная арганізацыя «Імка-Івка» зьвярнулася да нас з просьбай падаць да агульнага ведама наступнае:

«У Мюнхэне паўстала скорая студэнцкая служба, арганізаваная пры «ІМКА — ІВКА». Студэнты ўсіх нацыянальнасьцяў зьяўляюцца гатовымі кожную кароткатэрміновую працу прыняць на Вашае запатрабаваньне па тэлефону № 20738. Кажны, патрабуючы работнікаў, павінен зьвяртацца пад гэтым нумарам. Вы гэтым паможыце студэнтам і Вашай собскай нацыянальнасьці й атрымаеце сумленных і інтэлігентных працаўнікоў. Адрас скорай студэнцкай службы наступны:

Studentenschnelldienst der YMCA-YWCA
München, Herzog-Rudolf-Straße 49

У Мюнхэне зарганізавала «Імка — Івка» кантynu для замежных студэнтаў. Там можна атрымаць абед і вячэру за вельмі малую колькасць прадуктовых марак і за заплату 45 фэнігаў. Кантына атрымлівае прадуктовыя дадаткі ад розных замежных арганізацыяў. Час абеду й вячэры: 12 — 14 і 18 — 19, 30 гадз. У іншыя часы памяшчэньне будзе выкарыстоўвацца для студэнцкіх заняткаў, як і разрывак. На месцы ёсьць газэты, часопісы і кнігі. Памяшчэньне можа быць таксама адступанае для розных імпрэзаў. Усе замежныя студэнты сардэчна запрашаюцца. Адрас кантыны наступны:

München, Kaulbachstraße 20

КАМУНІСТЫЯ ГАНДЛЮЮЦЬ НАШЫМІ ЗУБРАМІ

Польскі камуністычны ўрад, дастаўшы ад Сталіна нашу Белаескую пушчу, сыстэматычна распрадае нашых зубраў, якіх колькасны стан сягае 60 штук. Заказы прысылае першы — рэч ясная — Савецкі Саюз, а далей Чэхаслававачына, ЗША, Ангельшчына й г. д. Балышавікі за 5 зубраў плацяць 25 баброў, 8 ласёў, 2 рысяў, 4 белых мядзьведзяў і 8 вярблюдаў. Чэхаслававачына за аднаго зубра плаціць сярэбранага ліса і двух нейкіх гадзю.

над бальшавізмам, разумеючы, што разгром бальшавізму зьяўляецца перадумай для вызваленьня Беларусі. З гэтай мэтай навіаца цеснае супрацоўніцтва з палітычнымі прадстаўніцтвамі паняволеньных бальшавізмам народаў сярэдня-ўсходняе Эўропы, бо толькі супольнымі задзіночанымі сіламі гэтыя народы змогуць дасягнуць свае мэты.

3. У дзялянцы харытатыўнай: Несці дапамогу беларускім уцекачам у Нямеччыне, Аўстрыі й іншых краінах Заходняй Эўропы, знаходзячымся сяньня ў безнадзейнасьці й нястачы.

4. У дзялянцы культурна-асьветнай працы й прапаганды: Несці ў беларускі асяродзьдзі беларускую мову, нацыянальную культуру і падтрымаць ды ўзмацніць духова беларускае грамадства ў Канадзе. Шляхам прапаганды пашыраць праўду аб Беларусі і змаганьні беларусаў з бальшавізмам сярод заходніх дэмакратычных дзяржаваў і гэтак чынам выступаць у вабэроне вызвольных інтарэсаў Беларусі».

Мы з радасьцю адзначаем факт паўстаньня Згуртаваньня Беларусаў у Канадзе і жадаем яму як найлепшых поспехаў у ягонай працы для нашай вялікай нацыянальна-вызвольнай справы.

Адрас Згуртаваньня Беларусаў у Канадзе наступны:
Whitruthenian Alliance in Canada
64 Robinson Str. Toronto, Ont.

беларусаў з удзелам старшын Беларускага Нацыянальнага Камітэту на Брытанскую зону Нямеччыны сп. М. Панькова, які зрабіў абшырны даклад аб стане беларускага нацыянальнага жыцця. У канцы сходу была аднагалосна прынятая й выслана тэлеграма сп. Прэзыдэнту БНР інж. М. Абрамчыку наступнага зместу:

«Мы, беларусы лягэру Дэльмэнгорст у Брытанскай зоне Нямеччыны вітаем Вас, Спадару Прэзыдэнта, і жадаем Вам поспехаў у Беларускай Нацыянальна-Вызвольнай Справе. Шлём Вам свае найшчырыя Калядныя й Навагоднія пажаданьні і ў Вашай асобе вітаем Раду й Урад БНР і ўсіх беларусаў на эміграцыі. Верым, што Новы 1949 Год прынясе нам зьдзейсьненьне нашай сьвятой мэты: здабыць Вольна і Незалежную Беларускай Дзяржаву!».

ЗЬЕЗД КРЫВІЦКАГА НАВУКОВАГА ТАВАРЫСТВА ПРАНЦІША СКАРЫНЫ

2 студзеня сёлета ў Остэргофэне адбыўся зьезд Крывіцкага Навуковага Таварыства Пранціша Скарыны. Рэфэрэнт на тэму «З часоў «Нашае Нівы», людзі й іхная дзейнасьць» прачытаў на зьездзе праф. др. Я. Станкевіч. У дыскусіі рэфэрэнт дапоўнілі ўчаснікі зьезду некаторымі цікавымі ведамкамі. Пасьля справаздачы з працы Т-ва за мінулы год быў разгледжаны й прыняты плян працы на наступны год. Кажны ўчаснік зьезду заявіў — і гэта было запратакулавана — якую тэму ён апрацуе сёлета. Зацэмім, што згодна із статутам заданьнем Т-ва ёсьць як навуковы дасьледваньні, так і папулярызацыя веды. Зьезд пастанавіў зьвярнуцца да ня прыбылых на зьезд сяброў Т-ва, каб яны прыслалі прэзыдэнтую тэмы сваіх сёлетніх працаў. Зьезд пастанавіў заняцца зьбіраньнем матэрыялаў этнаграфічных, зь беларускага адраджэнскага руху і зь беларускага мучаніцтва. Дзеля гэтага будучь апрацаваныя й выданыя адпаведныя апытальнікі. У сувязі зь менаваным зьезд даручыў прэзыдэнт Т-ва зьвярнуцца да старшых выдатнейшых грамадзян беларусаў, каб яны напісалі свае жыццяпісы — ўспаміны, у якіх-бы апісалі як сваё собскае жыццё, так і падзеі, у якіх прыймалі ўдзел — усё маючае якое-кольчы значэньне для гісторыі беларускага адраджэнскага руху й цікавае для будучых пакаленьняў. На заканчэньне зьезд прыняў у Таварыства некалькі новых сяброў.

Ст

УВАГА!

ВЫПІСВАЙЦЕ ЧАСАПІС «НАПЕРАД»!

У сувязі з павялічэньнем тыражу часопісу беларускае моладзі «Наперад» (выходзіць у Ангельшчыне) ад Новага Году адкрылася магчымасьць выпісваць яго беларусам у Нямеччыне.

Зьмест часопісу вельмі цікавы й багаты. На 40 балонах чытач знойдзе мастацкую прозу, паэзію, артыкулы грамадзкага характару, здаровы гумар і шмат іншага. Часапіс выходзіць раз у месяц. Падаецца да ведама, што, ня гледзячы на павялічэньне тыражу, колькасьць эгзэмпляраў і далей будзе абмежаваная, а дзеля гэтага жадаючы павінны сьпішацца з выпіскай.

Умовы падпіскі: цана адзіночнага нумару — 70 н. ф., падпіска на паўгода — 4 н. м. Выпісваць трэба з рэдакцыі «Бацькаўшчыны», куды й просім зьвяртацца ўсіх запікаўленых.

Апошнімі днямі выйшаў ужо № 15 часопісу «Наперад».

БІЛІАНС 2-й СУСЬВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Швайцарскі статыстык А. Сотыле аблічыў, што на палях баёў аддалі жыцьцё 32 мільёны чалавек, у канцэнтрацыйных лягерах замучана 26 мільёнаў (тут не пададзена, колькі замучана ў Саветах?), забіта бамбардаваньнем каля 15 — 20 мільёнаў чалавек, раненых трыццаць мільёнаў чалавек. Апрача ўсяго гэтага — паводля дадзеных ІРО — загінула бязь вестак 12 мільёнаў. Перамьжэнцаў таксама аблічаецца на 30 мільёнаў чалавек. З матэрыяльных стратаў: зьнішчана 30 мільёнаў дамоў і звыш 100 мільёнаў людзей асталося бяз даху над галавой. Амэрыканскія статыстыкі адцэньваюць кошты вайны на 375 мільярд даляраў, тады, як першая сусьветная вайна каштавала «толькі» 100 мільярд даляраў. Трэба дадаць, што дадзеныя із Савецкага Саюзу зьяўляецца вельмі недакладнымі і ў іх зусім не пададзена зьняволеньных, якіх налічваецца каля 20 мільёнаў чалавек.

Ліст у Рэдакцыю

Вельмі паважны спадар Рэдактар!

Не адмоўце зьмясьціць у Вашай паважанай газэце гэтых пару слоў высьвненьня:

У органы зарубежніцтва «Беларускае Слова» (№ 2) з 1.1.1949 г. зьмешчаны артыкул «У Сьвяты Калядны Вечар», падпісаны прозьвішчам сьв. п. нябожчыка Хведара Ільяшэвіча.

Артыкул гэты перадрукаваны з № 12 часопісу «Шляхам Жыцця» з 25 сьнежня 1946 г., дзе ён зьмешчаны, як сьвяточная «перадавіца» і як артыкул рэдацыйны бяз подпісу. «Шляхам Жыцця ў тую пару ня быў яшчэ вузка партыйным органам, але агульнабеларускім культурна-грамадскім часопісам, у якім пісаў як Хведар Ільяшэвіч, так і я.

Дык вось гэты артыкул быў напісаны не Ільяшэвічам, а мною, на сьпех, за некалькі гадзін па перададзеным нумару. Посьпех гэты й ёсьць прычына таго рванага, «тэлеграфічнага» стылю, якім ён напісаны. Нябожчык Ільяшэвіч толькі перабіў адрэз-ж артыкул на матрыцы бязь ніякіх зьменаў ці падаткаў і пусьціў яго на рататар.

Якія меркаваньні схінулі рэдактара «Беларускага Слова» падстаўляць пры перадруку непадпісанага твору імя якраз нябожчыка — мне невядома. Паколькі аднак Хведар Ільяшэвіч ужо ня жыве і ня можа бараніцца сам ад самадумнага прыпісваньня яму чужых твораў, дзеля гэтага зьяўляюся я й змушаны, нажалі, пісаць гэтых некалькі слоў высьвненьня.

З нашанаю да Вас
Сымон Брага.

БЕЛАРУСКІ НАЦЫЯНАЛЬНЫ КАМІТЭТ АНГЕЛЬСКАЕ ЗОНЫ НЯМЕЧЧЫНЫ,

ня маючы магчымасьці адказаць непасрэдна на ўсе прысланыя ўраду БНК Брытанскае Зоны Нямеччыны і ягонаму старшыні асабіста навагоднія й каляднія прывітаньні (ўсяго звыш 200), гэтую дарогаю выказвае сваім сябром, аднадумцам і прыхільнікам сваю глыбокую ўдзячнасьць з моцнаю вераю ў зьдзейсьненьне нашых агульных імкненьняў у Новым 1949 годзе.

Жыве Беларусь!

М. Панкоў Старшыня БНК.

БРАТОМ БЕЛАРУСАМ У КАНАДЗЕ АД ШКОЛЫ ў ВІНДЗІШБЭРГЕРДОРФЕ

Вашыя павіншаваньні й падарункі нас вельмі ўсцешылі. Мы вельмі радыя, што Вы аб нас памятаеце. Прымеце й ад нас шчырыя прывітаньні й найлепшыя навагоднія й сьвяточныя пажаданьні.

Поодпісы трох настаўнікаў і 38 вучняў.
(Віндзішбэргердорф, 10.1.1949.

«НОВЫ ЗАПАВЕТ» У БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Гэтымі днямі выйшаў з друку ў беларускай мове «Новы Запавет» і «Псалмы» (у вадной кніжцы), выданыя ў Лёндане Брытанскі і Замежным Біблійным Таварыствам. Кніжка мае 446 балонаў прыгожага друку, выдана вельмі старанна, на добрай паперы і ў цывёрдай вокладцы. Пераклад «Новага Запавету» на беларускую мову зрабіў у свой час ведамы беларускі літаратар і публіцысты Антон Луцкевіч.

Цана аднае кніжкі — толькі 2 нямецкія маркі.

Тыя, што жывуць у Нямеччыне, могуць выпісваць па адрасу:

D. Jasko bei W. Schachow
(13b) München 60, Hortensienstr. 5.

Тыя, што жывуць паза межамі Нямеччыны, могуць выпісваць па наступнаму адрасу:

Mr. A. L. Haig, Secretary for Europe
of British & Foreign Bible Society,
„TRESKO“, Cheslehurst Road,
Orpington, Kent. Great Britain

Шукаюць...

Цана абвесткі — 10 фэнігаў за слова. Аплата наперад.

Хто знаў-бы, дзе знаходзіцца Вырабкоўна Лідзія, раней пражываючая ў горадзе Лунінцы, Пінскай акругі, прашу паведаміць на адрас Адміністрацыі «Бацькаўшчыны» пад № 130.

Выводзкую Гэлену й яе дачку Таісу Тамільчык зь Менска — Раіса Дзятко.

Бацьку Лявона, матку Тадору, сёстраў Надзю, Ганну й Кацярыну Лабэцкіх, якія ў 1944 г. пражывалі ў Воляў каля Брэсьляў у Нямеччыне — Лабэцкі Андрэй.

Цімаха Ламаку й Мікалая Швачку — Ганна Ламака.

Шастака Івана зь вёскі Лазаўцы, Косаўскага павету — брат Шастак Аляксандар.

Баркоўскага Якава, Багдана Васіля й Скалубовіча Леаніда — знаёмы.

Брата Івана з жонкай Аленай Нядбайлікаў і дзяцёмі — Нядбайлік Аляксандар.

Братоў Міхася й Барыса Мішэраў — Мішэра Янка.

Весткі просім слаць на адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

Выэміграваўшы ў іншыя краіны, безадкладна навізайце сувязь з «Бацькаўшчынай».

Артыкулы, падпісаныя прозьвішчам або ініцыяламі аўтара, могуць выражаць пагляды, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.

Whiteruthenian Weekly „The Fatherland“
Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 20 July 48,
Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies.
Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D.P.Camp.
Licensee: Wladimir Bortnik.
Edited by: Whiteruthenian National Committee.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Pütrichstraße 1a.